

NATUURBESCHERMING.

De Onzalige Bosschen worden aangekocht door de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten. Weliswaar zijn op het oogenblik dat ik dit schrijf, de honderdduizend gulden aan giften of rentelooze voorschotten nog niet bij elkaar, doch het is al wel zoover, dat de koop gesloten kan worden. Het Bestuur hoopt, dat de Pactolus nog eenigen tijd zal blijven vloeien, hoopt bovenal, dat deze koop menigeen zal opwekken, om als lid toe te treden tot de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten (Heerengracht 540 Amsterdam) en ook, dat zij, die reeds lid zijn, trouw zullen voortgaan met het werven van nieuwe leden voor de Vereeniging. Het stemt tot groote voldoening, dat meer dan duizend giften zijn binnengekomen ten bedrage van vijf-en-twintig gulden of minder. Natuurlijk is het Bestuur ook zeer dankbaar voor de groote giften of rentelooze voorschotten. Maar het „vele kleintjes maken een groote” heeft hier een dubbele beteekenis, niet alleen vormen die kleine gaven met elkaar een aanzienlijk bedrag, maar zij bewijzen ook een algemeene belangstelling, een breede basis voor den bloei der Vereeniging. Alleen door medewerking van vele tienduizenden landgenooten kan de Vereeniging haar grootsche taak, die met den dag moeilijker wordt, volbrengen.

Het Natuurmonument aan den Veluwezoom is door dezen aankoop nu tot een hecht en veilig geheel geworden. Van Beekhuizen tot den Geitenberg, van het hek van Rhederoord tot hoog aan den Imbosch hebben de Nederlanders nu voor alle tijden een vrij wandeloord, met groote, boeiende en leerzame verscheidenheid van allerlei landschap en vegetatie. Een terrein zoo uitgebreid en zoo gunstig begroeid en gelegen, dat er zich ook een rijke dierenwereld kan ontwikkelen en handhaven. De aankoop van de Onzalige Bosschen is in alle opzichten een gelukwensch waard.

* * *

Het Oudemirdumer Klif behoorde tot nu toe slechts voor een gedeelte aan de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten. Door zeer welwillende tegemoetkoming van de eigenares is zij dezer dagen er in geslaagd, ook het resteerende gedeelte aan te koopen. Deze koop kon bekostigd worden uit de eigen middelen der Vereeniging. Het is wel goed, hier even te vertellen, dat zij nog al dikwijls dergelijke „kleine aankopen” verricht, zonder een beroep te doen op vrienden en kennissen en onzen besten vriend, het Groote Publick. In den loop der jaren konden de bedragen voor zulke aankopen wel is waar steeds hooger worden gesteld, maar helaas is het nog niet zoo ver gekomen, dat een aankoop als die van de Onzalige Bosschen gewoonweg zou kunnen geschieden uit de kas der Vereeniging. Ik blijf echter hopen.

Het Oudemirdumer Klif neemt in de geschiedenis van de beoefening der geologie in ons land, een plaats in, die haast vergeleken kan worden met die van den Sint-Pietersberg. Als landschap alleen reeds heeft het een zeer groote bekoring, maar daar bij komt nog, dat het een der belangrijkste keileem-lichamen in ons land is en dat de golven van de Zuiderzee er een steilen rand hebben vrij geknabbeld waaruit op het strand een verzameling vrij is gekomen van steenbrokken uit allerlei streken van Noord en Oost Europa, het meerendeel de dragers van belangwekkende fossielen. Bovendien is er een strandflora aanwezig, die den invloed weergeeft zoowel van de rivier de IJssel als van de Waddenzee.

De afsluiting van de Zuiderzee zal voor dit gebied belangrijke en leerzame veranderingen veroorzaken. Eventjes heeft de bezorgdheid bestaan, dat de Directie der Zuiderzeewerken zou bezwijken voor de verleiding, om het Klif te benutten als aanhechtingspunt voor den polderdijk, en o, gruwel, ook als leverancier voor het zoo eminent bruikbaar gebleken keileem, maar zij wierp al dra die gedachte verre van zich. Thans lijkt het zelfs vrij zeker, dat de dijk van den Noordoostpolder nog veel verder Oostelijk zijn aansluiting zal vinden. Het IJsselmeer behoudt hier dus een zeer mooi strand, met Roode Klif, Bocht van Laaxum en Oudemirdumer Klif. Mettertijd zal dit strand stellig al meer en meer als ontspanningsoord in aanmerking

komen en ook daarom was het wenschelijk dat de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten zich het bezit verzekerde van dit landschap.

Nu is het te hopen, dat onderzoekers, excursionnisten, geleerden, dit wetenschappelijk natuurmonument niet alleen naar waarde zullen schatten, maar het ook in zijn waardigheid laten en het in hun weetgierigheid niet onnoodig schenden. Het Dagelijksch Bestuur van Natuurmonumenten krijgt hier wel een ingewikkelde bewakingstaak.

Tegen het vee is het Klif alvast beveiligd.

* * *

Onder invloed van de bedreiging der Geulvallei hebben verschillende vereenigingen, werkzaam op het gebied van wetenschap, natuurbescherming, toerisme, architectuur enz. zich verenigd tot een gemeenschappelijke actie telkenmale dat in Nederland het Schoon van Stad en Land bedreigd zou worden. Zij hebben daartoe een „contactcommissie” gevormd.

Een der eerste en belangrijkste daden van deze commissie was, den wensch uit te spreken, dat het advies van wetenschappelijke, recreatieve en cultureele vereenigingen, of daartoe bevoegde personen, wordt gevraagd in alle gevallen, waarin door of met steun van de overheid werken worden beraamd of bemoeiingen worden overwogen, welke tenuitvoerlegging het karakter van het Nederlandsche landschap zou aantasten of wijzigen.

Zij kon er op wijzen, dat het Staatsboschbeheer zich sedert eenige jaren laat adviseeren door een wetenschappelijke Staatscommissie voor Natuurbescherming en dat daaruit zeer verheugende resultaten zijn verkregen.

Deze wensch is ter kennis gebracht van de Ministers, de Gedeputeerde Staten der Provincies en andere autoriteiten. In de Tweede Kamer hebben mevrouw Bakker-Nort en de heer Beumer de aandacht er op gevestigd en minister Ruys heeft toegezegd eventueel overleg te plegen met de Contactcommissie. Inmiddels heeft het Rijksbureau voor Ontwatering zich reeds in verbinding gesteld met de Wetenschappelijke Staatscommissie voor Natuurbescherming, verbonden aan het Staatsboschbeheer.

Dit alles mogen wij beschouwen als een zeer verblijdende vooruitgang voor de Natuurbescherming hier te lande.

* * *

De Zwitsersche Bond voor Natuurbescherming is er in geslaagd met de gemeente Ried-Mörel een overeenkomst te treffen, waarbij het Aletschwald tot natuurmonument wordt. Zooals in Zwitserland gebruikelijk zal in dit natuurmonument noch houtkap noch beweiding plaats hebben. De schade, hierdoor geleden, wordt vergoed door maatregelen ter verbetering van het weidebedrijf en de boschcultuur in andere deelen der gemeente en de kosten daarvoor worden gedragen door den Zwitserschen Bond. Deze gelukkige oplossing mag ook voor elders ten voorbeeld strekken o.a. waar bij ons het Staatsboschbeheer tegelijk te zorgen heeft voor de behoeften der landelijke bevolking en de eischen van natuurbescherming.

Het Aletschwald is ons welbekend; men wandelt er van Riedernalp gemakkelijk heen en ook van Belalp uit is het gemakkelijk te bereiken; Belalp dat zoo dikwijls genoemd wordt in de langzamerhand in het vergeetboek gerakende werken van den onsterfelijken Tyndall. Wij wandelen daar op klassieke bodem van het oorspronkelijk alpinisme.

Het bosch bestaat niet alleen uit arven, maar bevat ook prachtige larken en sparren met weelderigen ondergroei van alles wat in de hooge Alpen daar bij behoort. Het is een echt levend bosch, dat zichzelf in stand houdt, en zich zelfs eenigszins uitbreidt. Reeds in den nazomer kunt ge er de notekrakers druk bezig zien met het wegdragen en begraven van de dikke smakelijke arvenootjes en allerwegen vindt ge kiemplantjes en jonge boomen van allerlei leeftijd.

Het aardigste is wel, dat dit bosch twee boomgrenzen heeft. In het zuidoosten loopt het op tegen den bergkam en vindt daar zijn naruurlijke hoogtegrens, naar het Noordwesten geraakt het onder den verschillenden invloed van den grooten Aletschgletscher. Ge begrijpt, hoe interessant het is deze beide boomgrenzen met elkander te vergelijken: een bovenste en een onderste strijdstrook.

JAC. P. THIJSSE.

❧ ❧ ❧

BOEKBESPREKING.

Het Organisme in Wording, door Dr. M. A. VAN HERWERDEN. Uitg. N.V. P. v. Stockum & Zn., den Haag. f 2.75; geb. f 3.75.

Een nieuw deeltje van de „wetenschappelijke serie” gebundelde voordrachten voor het Genootschap Diligentia in den Haag en een dat in belangrijkheid niet onderdoet voor een der voorgaande. Dit zegt veel, want het is immers bekend, hoe Diligentia sedert zoo lange jaren de traditie heeft gehandhaafd voor haar natuurwetenschappelijke voordrachten de allerbeste geleerden uit te noodigen tot het geven van een overzicht en inzicht van hun speciale tak van wetenschap. Lorentz en Hugo de Vries hebben er verscheidene series voordrachten gegeven.

Dit deeltje geeft in 15 voordrachten een overzicht van den tegenwoordigen stand — niet van de geheele embryologie, zooals de titel misschien doet vermoeden, maar van de experimenteele morphologie van bevruchting en embryovorming.

De inhoud van de 15 hoofdstukken zou in drie — zeer ongelijke — afdeelingen zijn samen te vatten: ten eerste een gedetailleerde beschrijving van de verschijnselen en gebeurtenissen tijdens het rijpen en de bevruchting van het dierlijke ei; dan een uitvoerig en zeer instructief overzicht met veel illustraties over de experimenten van de oudere en latere onderzoeker, op het gebied der „Entwicklungs-mechanik” (experimenteele morphologie van kiem- en orgaan-ontwikkeling) en ten slotte een critische bespreking van de theoretische deducties daaruit, voerende tot de afwijzing van Driesch’ vitalistische opvattingen.

Het geheel is uiterst helder en prettig leesbaar geschreven met juist voldoende, zeer goede, illustraties, om alles geheel duidelijk te maken. Vooral voor de nieuwere experimenten, veelal zulke verrassende goocheltoeren, op het gebied der „Entwicklungsmechanik”, is zoo’n volledige en overzichtelijke samenvatting bijzonder gewenscht, omdat de referaten in populair-wetenschappelijke tijdschriften en in leerboeken over Algemeene Biologie dikwijls een verwarrenden indruk van tegenstrijdigheid der resultaten achterlaten.

De stijl is heel vlot en op bewonderenswaardige wijze vrijgehouden van germanismen en van overbodig ingewikkelde terminatuur. Ieder hoofdstukje eindigt nog weer met een korte en duidelijke samenvatting. Toch moet, dunkt mij, wie dit boekje met volledig plezier en profijt wil doorlezen, door studie of vooropleiding nog eenigszins thuis zijn in de zoölogie van voortplanting en kiemontwikkeling.

J. Hs.

Van Viervoeters, Vogels, Vlinders en Visschen, door WILLIAM BEEBE, Nederlandsche bewerking van JOH. SCHEFFER, Bibliothecaresse van „Artis”. Ingeleid door RINKE TOLMAN. Omslag en vele teekeningen van S. J. KUPERUS. Uitg. Andries Blitz, Amsterdam. f 2.90; geb. f 3.90.

In zijn enthousiaste inleiding vergelijkt Rinke Tolman deze dierenverhalen met het werk van Löns en Long, maar ook met de Stoppelaar en Thijsse. Ze zijn wel anders dan de hier zoo geliefd geworden Amerikaansche boeken van Seton Thomson, Ch. Roberts en W. J. Long, minder dramatisch spannend van avontuurlijken verhaaltrant, maar rijker van inhoud, gedragen door groote dierkundige kennis, zonder eenig zweem van geleerdigheid echter, ook rijker gevarieerd, omdat ook kleinere dieren, zelfs lagere zeedieren evenveel aandacht krijgen, als de groote jachtdieren en vogels.

Er worden ook volstrekt niet, zooals bij Thomson e.a. de belevenissen gevolgd van bepaalde heldenfiguren uit het dierenrijk, maar meer in het algemeen, verhalend de interessante bijzonderheden van bouw en levensgewoonten der diersoorten beschreven. Voor onzen Nederlandschen sijn nu ook wel een beetje veel geschermd met het „Wonder” in de natuur, zelfs hier en daar een tikje moraliseerend. Het mooist zijn de hoofdstukken over het leven op den zeebodem; het is ook bekend, dat Beebe speciaal naam heeft gemaakt door zijn methoden voor het bestudeeren en fotografeeren van het dierenleven onder zee.

De vertaling heeft de bibliothecaresse van Artis op zich genomen; daarop is dan ook niets aan te merken, of het moest zijn op het vertalen van den naam van Amerikaansche diersoorten door die van een gewoonlijk niet geheel overeenkomende Europeesche soort. Het meest opval-